Qorti tal-Magistrati (Malta)

Bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali

Magistrat Dr Claire L. Stafrace Zammit B.A., LL.D.

Il-Pulizija

(Spettur Roderick Agius)

(Spettur James Mallia)

vs

Ransdon Debono

Kumpilazzjoni Numru: 7509/2023

Illum, 13 ta' Jannar, 2025

Il-Qorti,

Rat l-akkuzi migjuba kontra **Ransdon Debono** detentur tal-karta tal-identità **393003L** akkuzat talli fil-25 ta' Settembru 2023 ghal

habta ta' 22:30 u fil-hin u granet qabel gewwa Triq ix-Xemxija, Marsa u postijiet ohra gewwa il-gzejjer Maltin:

1. **Naqas milli jhares xi wahda w/jew aktar minn wahda, mill-kundizzjonijiet impost fuqu mill-Qorti ta' Malta, Mhallef Dr. Aaron Bugeja LL.D. fid-digriet moghti nhar it-26 ta' Settembru 2022, u li permezz tieghu l-istess Ransdon Debono nghata l-helsien mill-arrest taht diversi kundizzjonijiet u dan bi ksur ta' Artikolu 579(2) tal-Kap 9 tal-Ligijiet ta' Malta;**

2. **Kif ukoll naqas milli jhares xi wahda w/jew aktar minn wahda, mill-kondizzjonijiet imposti fuqu mill-Qorti ta' Malta, Magistrat Dr. Monica Vella LL.D. fid-digriet moghti nhar it-24 ta' Marzu 2022, u li permezz tieghu l-istess Ransdon Debono nghata l-helsien mill-arrest taht diversi kundizzjonijiet u dan bi ksur ta' Artikolu 579(2) tal-Kap 9 tal-Ligijiet ta' Malta;**

3. **Saq il-vettura tal-ghamla OPEL minghajr ma kellu licenzja necessarja tas-sewqan;**

4. Talli ukoll saq vettura tal-ghamla OPEL minghajr ma kien kopert b'polza ta' assigurazzjoni dwar ir-riskji ghal terzi persuni u ghamel uzu iehor mhux xieraq bih.

5. Talli b'xi kitba jew tpingija jew b'mod iehor, biddel, hassar, sfigura jew zied xi haga fil-licenzja tal-vettura tal-ghamla OPEL jew qieghed fl-istess vettura, licenzja li kienet mibdula, imhassra, sfigurata jew li kienet mizjuda xi haga fiha;

6. Biddel, irranga mill-gdid jew hassar marka ta' registrazzjoni fuq il-vettura tal-ghamla Opel jew xort ohra baghbas mal-pjanci ta' registrazzjoni tal-imsemmija vettura;

7. Ghamel uzu minn marka ta' registrazzjoni xort'ohra minn dik moghtija mill-Awtorità ghat-Trasport f'Malta dwar il-vettura ta' ghamla Opel;

8. Kellu fil-pussess tieghu d-droga kokaina specifikata fl-ewwel skeda ta' l-Ordinanza dwar il-medicini perikoluzi Kap 101 tal-ligijiet ta' Malta meta ma kienx fil-pussess ta' awtorizzazzjoni ghall-importazzjoni jew ghall-esportazzjoni

mahrug mit-Tabib Principali tal-Gvern skond id-dispozizzjonijiet tar-4 u s-6 Taqsima ta' l-Ordinanza u meta ma kienx bil-licenzja jew xort' ohra awtorizzat li timmanifattura, jew li tforni d-droga msemmija u meta ma kienx b'xi mod iehor bil-licenzja mill-President ta' Malta li jkollu d-droga msemmija fil-pussess tieghu u naqas li jipprova li d-droga msemmija giet fornuta lilu ghall-uzu tieghu skond ir-ricetta provdut fir-regolamenti msemmija u dan bi ksur tar-regoli ta' l-1939 dwar il-kontroll intern tad-drogi perikoluzi (G.N. 292/1939) kif sussegwentament emmendati u bi ksur ta' l-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi Kap 101 tal-Ligijiet ta' Malta.

9. U finalment talli fl-istess data, hin, lok u cirkustanzi irrenda ruhu ricediv ai termini tal-Artikoli 49 u 50 tal-Kap 9 tal-Ligijiet ta' Malta b'liema sentenza saret definittiva u ma tistax tinbidel.

Il-Qorti giet mitluba sabiex barra milli tapplika l-piena stabbilita mil-Ligi, tirrevoka l-beneficcju tal-harsien mill-arrest moghti lil Ransdon Debono u tordna l-arrest mill-gdid tal-istess Ransdon

Debono u dan ai termini tal-artikolu 579(3) tal-Kodici Kriminali Kap 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Il-Qorti giet mitluba ukoll sabiex id-depositu kif ukoll il-garanzija personali jghaddu favur il-gvern ta' Malta.

Fil-kaz ta' kull reat iehor taht is-subartikolu (1) b'zieda ghall-piena skont dak is-subartikolu, il-Qorti giet mitluba tiskwalifika lill-hati milli jkollu jew milli jikseb licenza tas-sewqan ghal zmienta' mhux anqas minn tmint ijiem.

Rat l-ammissjoni libera u inkondizzjonata tal-imputat;

Rat il-fedina penali tal-imputat;

Rat id-dokumenti esebiti;

Semghet ix-xhieda tal-Ufficjal tal-Probation Glen Grixti.

Rat li minkejja li l-Qorti tat xahar zmien lill-partijiet ghas-sottomissjonijiet bil-miktub taghhom, l-istess partijiet naqsu milli

jaghmlu dan u dan skont il-verbal datat tlieta u ghoxrin (23) ta' Settembru tas-sena 2024.

Ikkunsidrat

Illi semghet lill-Probation Officer Glen Grixti li jghid li ilu jsegwi lil Ransdon Debono mis-sena 2023 izda jammetti li l-istess akkuzat ghandu storja twila u kkulurita mad-dipartiment tieghu. Jikkonferma li l-ewwel kuntatt li kien sar mad-dipartiment tieghu kien fis-sena 2019 u li matul iz-zmien kellu diversi ordnijiet ta' supervizjoni fosthom zewg (2) Probation Orders. Jixhed li l-akkuzat kien inghata piena ta' habs effettiv stante li nstab hati fuq rikors ta' denunzja u dan minhabba l-fatt li ma kienx qieghed izomm mal-pjan tal-kura li nghata. Jixhed li dan l-agir problematiku tal-akkuzat beda minn mindu kien ghadu minorenni u li l-passat tieghu huwa kkaratterizzat bi storja ta' abbuz mid-droga. Jixhed li filwaqt li l-kampjuni tal-awrina jirrizultaw fin-negattiv ghal kokaina, dan ma jistax jinghad ghas-sustanza tal-kannabis. Jixhed li l-Probation Officer precedenti kienet ikkonfermat ukoll li l-uzu tal-kannabis kien wiehed problematiku

ghall-akkuzat stante li kien qieghed jikkawzalu problemi finanzjarji u familjari.

Ikompli jixhed li l-akkuzat fil-fatt kien sahansitra anke jsaqsi ghall-flus minghand il-familjari tieghu b'mod aggressiv. Izid jghid li l-uzu tal-kannabis qieghed itellef lill-akkuzat milli jkollu struttura f'hajtu tant li kif ikkonfermat il-Probation Officer Charisse Boffa fir-rapport taghha datat 2 ta' Novembru 2023, l-akkuzat kien impjegat darbtejn biss li f'daqqa lanqas biss jghaqqdu xahrejn. Jghid li huwa minnu li minhabba certu direttivi ma setax isegwi l-kaz tal-akkuzat izda xorta rrizultalu li l-akkuzat m'ghandux impjieg. Jghid li l-akkuzat qallu li hu kien qieghed jaghmel xoghol ta' sprayer ma' tellar izda dan ix-xoghol ma kienx regolarizzat. Jghid li hu ghandu dubji kemm hu lest l-akkuzat jiehu rwol ta' missier u dan meta wiehed iqis li mhuwiex indipendenti finanzjarjament u l-fatt li m'ghandux impjieg. Jghid li ghandu d-dubji tieghu wkoll kemm verament l-akkuzat qieghed jinduna bl-izbalji li ghamel fil-passat u kemm hu lest li jerfa' r-responsabilità. Jixhed li dan isehh biss meta l-akkuzat ikun wasal biex jinghata sentenza tant li l-ahhar li ltaqa' mieghu telaq mill-ufficcju tieghu mbikkem.

Izid jghid li ghal dak li ghandu x'jaqsam l-uzu tas-sustanza ma sarx titjib u dan stante r-rizultati tal-kampjuni tal-awrina mis-sena 2022 li kienu jindikaw uzu ta' kokaina. Jixhed li huwa minnu li llum il-gurnata l-akkuzat qieghed juza biss il-kannabis izda dan ma jfissirx li l-istess akkuzat qeleb ghall-ahjar. Jikkonferma li qieghed jaqbel mal-konkluzjonijiet maghmulin fir-rapport a fol. 32 tal-atti processwali.

Inkontroezami jghid li l-kampjuni li ttiehdu dejjem kienu minn Jannar. Jikkonferma li f'Jannar ir-rizultat kien negattiv ghas-sustanza tal-kokaina. Ifakkar li jista' jaghti l-kaz li stante d-direttivi li kien hemm *in vigore* dak iz-zmien, l-akkuzat kellu bizzejjed cans biex jikkonsma sustanzi illeciti bhal kokaina u jilhaq ibattal tali sustanza mis-sistema tieghu. Jikkonferma wkoll li minkejja li r-rizultat kien wiehed negattiv ghal kokaina xorta wahda r-rizultat kien juri tracci tas-sustanza. Jixhed u jinsisti li l-uzu tal-kannabis jikkawza problemi serji lill-akkuzat fil-hajja tieghu. Jixhed li m'ghandux aggornamenti ricenti rigward ir-relazzjonijiet tieghu mal-membri tal-familja. Jghid li minn informazzjoni li gabret il-kollega tieghu f'Novembru 2023. Jixhed li l-komportament tal-akkuzat mieghu jkun mod u quddiem

haddiehor ikun mod differenti. Jixhed li rigward l-impjieg, il-parir li ta lill-akkuzat huwa sabiex isib xoghol regolarizzat u dan sabiex ikollu sens ta' stabbiltà f'hajtu anke minn aspett finanzjarju. Izid jghid li hu jaf li l-akkuzat kien involut f'incident tat-traffiku ricentement. Jghid li jaf li minhabba dan l-incident bil-karozza l-akkuzat kien spicca gewwa l-ITU u li hemm Inkjesta Magisterjali li ghad trid tigi maghluqa. Izid jghid li ma jafx jekk l-akkuzat hux ser jirrikonoxxi t-tarbija li ser titwieled.

<u>Ikkunsidrat</u>

Illi l-kaz *de quo* jittratta dwar allegat pusses ta' sustanzi illeciti, allegat ksur ta' diversi kundizzjonijiet tal-helsien mill-arrest, kif ukoll ta' allegat uzu ta' vettura minghajr licenzja. Oltrè minn hekk l-imputat fis-seduta datata sebgha u ghoxrin (27) ta' Settembru tas-sena 2023 ammetta ghal tali reat u tali ammissjoni giet ikkonfermata fis-seduta datata tlieta u ghoxrin (23) ta' Settembru 2024.

Illi din il-Qorti thoss li ghandha tissottolinea l-gravità ta' dawn l-akkuzi permezz ta' analizi akuta tad-disposizzjonijiet li jiggvernaw l-istess akkuzi.

Illi l-Artikolu 579(2) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta jistipula hekk:

> *"Kull persuna li tonqos milli thares xi wahda mill-kondizzjonijiet imposti mill-qorti fid-digriet taghha li bih taghti l-helsien mill-arrest taht garanzija tkun hatja ta' reat u tehel, meta tinsab hatja, il-piena ta' multa jew ta' prigunerija ghal zmien ta' erba' xhur sa sentejn, jew ghal multa u prigunerija flimkien u l-Qorti ghandha tordna li l-ammont stabbilit fil-helsien mill-arrest taht garanzija ghandu jigi konfiskat fl-intier tieghu jew f'parti minnu favur il-Gvern ta' Malta skont kif il-Qorti tqis il-gravità tar-reat".*

Illi l-Artikolu 15(1)(a) tal-Kapitolu 65 tal-Ligijiet ta' Malta jghid:

> *"15 (1) Kull min –*

a. *isuq vettura bil-mutur jew vettura ohra minghajr licenza tas-sewqan jew vettura bil-mutur jew vettura ohra li ma jkollhiex licenza, jew isuqha b'nuqqas ta' kont, bi traskuragni, jew b'mod perikoluz, izda ma tkun mehtiega ebda licenza dwar bicycle; jew*

…

ikun hati ta' reat u jehel, meta jinsab hekk hati, il-piena tal-multa ta' mhux izjed minn elf u mitejn euro (€1,200) jew tal-prigunerija ta' mhux izjed minn sena."

Illi r-regolazzjoni numru 44(3)(4)(5) u (6) tal-Ligi Sussidjarja 368.02 li jistipulaw dan li gej:

"(3) Persuna li, jew b'kitba, tpingija jew b'mod iehor, tibdel, thassar, tisfigura jew izzid xi haga f'licenza ta' xi vettura bil-mutur, jew tqieghed fuq vettura diska ta' licenza li tkun giet mibdula, tkun thassret, tkun giet sfigurata jew li jkun gie mizjud xi haga fiha, tkun hatja ta' reat.

(4) Persuna li tibdel, tirranga mill-gdid jew thassar marka ta' registrazzjoni ta' vettura fuq vettura bil-mutur jew xort'ohra tbaghbas mal-pjanci tar-registrazzjoni ta' vettura bil-mutur, tkun qieghda taghmel reat.

(5) Kull persuna li taghmel uzu minn marka ta' registrazzjoni xort'ohra minn dik moghtija mill-Awtorità dwar xi vettura bil-mutur partikolari tkun hatja ta' reat.

(6) Persuna li tinsab hatja ta' reat taht is-subregolamenti (1), (2), (3), (4) u (5) tista' tehel, meta tinstab hatja, multa ta' mhux izjed minn elf u mitejn euro (€1,200), jew prigunerija ghal zmien ta' mhux izjed minn sitt xhur, jew dik il-multa u prigunerija flimkien, sakemm ma tkunx tapplika penali oghla taht xi ligi ohra, f'liema kaz il-Qorti ghandha tapplika dik il-penali ohra jew din il-penali mizjuda bi grad jew b'zewg gradi, skont liema wahda hi l-oghla".

Illi l-Artikolu 22(2)(b)(i) tal-Kapitolu 101 jistipula hekk:

"Kull persuna akkuzata b'reat kontra din l-Ordinanza ghandha titressaq jew quddiem il-Qorti Kriminali jew quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) jew il-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex), skont kif jordna l-Avukat Generali, u jekk tinsab hatja tehel, ghal kull reat –

b. meta tinsab hatja mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) jew mill-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) – (i) meta r-reat ikun reat taht l-artikolu 4 jew taht l-artikolu 8 (c) hlief f'dawk ic-cirkostanzi li l-Qorti hija sodisfatta li dik il-koltivazzjoni kienet ghall-uzu esklussiv tal-hati, ta jew ikun jikkonsisti fil-bejgh jew traffikar ta' medicina bi ksur tad-dispozizzjonijiet ta' din l-Ordinanza jew ikun reat taht is-subartikolu (1)(f), jew ikun reat ta' pussess ta' medicina, bi ksur tad-dispozizzjonijiet ta' din l-Ordinanza, that tali cirkostanzi li l-qorti tkun sodisfatta li dak il-pussess ma kienx għall-użu esklussiv tal-ħati,jew ikun reat imsemmi fis-subartikoli (1C) jew (1D) jew (lE), prigunerija ghal zmien mhux inqas minn sitt xhur izda mhux

> *izjed minn ghaxar snin u multa ta' mhux inqas minn erba' mija u hamsa u sittin euro u sebgha u tmenin centezmu (465.87) izda mhux izjed minn hdax-il elf, sitt mija u sitta u erbghin euro u sebgha u tmenin centezmu (11,646.87);"*

<u>Ikkunsidrat</u>

Illi l-ammissjoni tal-imputat gie rregistrat fi stadju bikri ta' dawn il-proceduri. Il-Qorti tosserva però li dan ma jfissirx li l-imputat ghandu jinghata *carte blanche* daqs li kieku qatt ma gara xejn. Il-Qorti terga' ttenni li fl-ahhar mill-ahhar l-imputat ammetta ghall-akkuzi kif dedotti kontrih u dan wara li gie mgharraf bil-konsegwenzi ta' tali akkuzi.

Illi di più l-imputat wera li ma tantx ried jottempera ruhu ma' kwalunkwe ghajnuna lilu moghtija tul dawn il-proceduri li ttawlu xi ftit propju sabiex jinghata dan il-beneficcju. Illi l-imputat ghandu wkoll l-addebitu tar-recidiva li taghmel il-pozizzjoni tieghu aktar problematika.

Illi f'dan l-istadju ssir referenza ghal dak li l-Ufficjal tal-Probation Charisse Boffa kkonkludiet fir-rapport taghha a fol. 26 u 27 tal-atti processwali:

"Ransdon jammetti li beda jpejjep il-kannabis mill-eta` tenera ta' tlettax-il sena, huwa kwazi mal-ewwel beda jpejjep b'mod regolari fejn sfortunatament saret vizzju u din ghadha r-realta` sal-prezent.

...

Ghajr minn hekk dis-senaa l-ikkoncernat beda jaghmel uzu wkoll tal-kokaina, infatti kien hemm xi testijiet li saru li jew irrizultaw fil-pozittiv ghall-kokaina jew inkella rrizultaw fin-negattiv pero` fis-sistema tieghu xorta kellu s-sustanza f'ammont inas mill-cutoff point ta' 300ml min-naha tad-Dipartiment tat-Tossikologija gewwa l-Isptar Mater Dei."

Illi di più minkejja li llum il-gurnata s-sustanza tal-kannabis giet accettata bhala sustanza accettabbli fis-socjetà Maltija xorta wahda l-Ufficjal tal-Probation Glen Grixti nnota dan li gej:

"Xhud: *… f'dan il-kaz bhalma anka s-sottolineat em, il-Probation Officer precedenti anka fl-istess rapport illi pprezentat, em, l-uzu tal-Kannabis f'dan il-kaz huwa em, problematiku.*

Em, il il il l-uzu tal-Kannabis huwa em, sostanzjali. Em, fil-passat anka l-Kannabis kien hemm sitwazzjonijiet fejn huwa kien em eh, qed jikkawza wkoll problem em, kemm finanzjarji kif ukoll em, familjari. Fejn anka jistaqsi lill-familjari anka b'certu aggressivita` em.

Qorti: *Ghall-flus.*

Xhud: *Ghall-flus, em u em, il-Kannabis qed ittellfu wkoll milli minn certu struttura eh, matul il il-hajja tieghu."*

Illi jinghad li matul dawn il-proceduri din il-Qorti nnutat diversi nuqqasijiet da parti tal-imputat sabiex jimxi mal-istruzzjonijiet professjonali li nghatawlu. Tant li referenza qieghda ssir a fol. 31 u 32 tal-atti processwali:

"Bhala Dipartiment tal-Probation u Parole, Ransdon ilu segwit mill-4 ta' Dicembru 2019 sal-prezent. Huwa kellu diversi ordnijiet, li jinkludu zewg ordnijiet ta' Probation, ordni ta' Trattament u zewg ordnijiet provizorji ta' supervizjoni li ghadhom ghaddejjin prezentement. L-imputat kiser l-ewwel ordni ta' probation u gie ddenunzjat fejn inghata sentenza karcerarja. Minkejja din is-sentenza l-imsemmi xorta wahda baqa' jkun inkonsistenti fl-appuntamenti tieghu mad-DPP. Ghajr minn hekk huwa qatt ma accetta ghajnuna ulterjuri minn entitajiet ohrajn minkejja l-insistenza tal-Ufficjal sottoskritta. Mid-diversi kampjuni tal-urina li ttiehdu tul is-snin anke meta s-

sustanza tal-kannabis kienet illegali xorta wahda kien jaghmel uzu b'mod eccessiv. Jidher b'mod car li Ransdon qatt ma uza dawn l-ordnijiet bhala opportunita` biex jaccetta l-ghajnun u jahdem fuqu nnifsu. Pjuttost lanqas biss ghadhom iservu ta' deterrent ghalih."

Illi r-rapport imhejji mill-Ufficjal tal-Probation kien car fis-sens li gie rrakkomandat li l-piena idonea hija wahda karcerarja u dan skont kif gie konkluz a fol. 32 tal-atti processwali.

Illi ghalhekk stante l-ammissjoni tal-imputat din il-Qorti ser ikollha tiehu provvediment in linea ma' dak rakkomandat mill-Ufficjali tal-Probation. Din il-Qorti hija tal-opinjoni li r-rizorsi offruti mis-servizzi tal-Probation ghandhom ikunu ghad-dispozizzjoni ta' xi haddiehor li verament ghandu bzonn tali servizzi u li ha juzahom tali mod li jirriforma ruhu.

Illi dan qieghed jinghad stante li minkejja l-fatt li l-imputat dejjem inghata opportunità wara ohra mill-Ufficjali tal-Probation sabiex juri li qieghed jaghmel progress, fil-verità l-imputat wera rigress u nuqqas ta' rieda lejn riforma.

<u>Ikkunsidrat</u>

Illi ghar-rigward il-piena l-Qorti ssostni u kwazi dejjem addottat it-teorija li l-gustizzja fil-kamp kriminali ghandha tkun wahda riformattiva ghall-akkuzat. Din it-teorija giet anke ppronunzjata fis-sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet <u>Il-Pulizija vs Francis Bonnici</u> deciza fil-25 ta' Marzu tas-sena 1975:

> *"Din il-Qorti, minghajr bl-ebda mod ma tinsa l-htigijiet tar-ripressjoni tad-delinkwenza u tad-dixxiplina, temmen fil-probation u hi tal-fehma li f' Malta, bhal pajjizi ohra, hemm bzonn ta' izjed u mhux inqas probation u tawspika … li dan is-servizz pregjevoli … jigi amplifikat b' gusta mizura specjalment ghal dawk iz-zghazagh li ma kellhomx il-vantaggi li l-ohrajn kellhom fil-hajja."*

Illi l-istess inghad fis-sentenza moghtija minn din il-Qorti kif diversement presjeduta fl-ismijiet <u>Il-Pulizija vs George Zammit</u> deciza fl-4 ta' Frar tas-sena 1985:

"Kif inhu ben risaput, ghalkemm is-socjeta` tirrikjedi xi tip ta' sodisfazzjon tar-reat li jkun wettaq l-individwu, bniedem li jkun qatta' perjodu sostanzjali ta' inkarcerazzjoni mhux lakemm titfghu lura fis-socjeta` biex ifendi ghal rasu: jinhtiglu diversi mezzi ta' ghajnuna, u mhux lanqas "guidance", sabiex tigi facilitate r-reintegrazzjoni tieghu fis-socjeta` u tigi assigurata r-riabilitazzjoni tieghu; ghalhekk l-importanza ta' sistema organizzat u koordinat ta' "after care"."

Illi din il-Qorti taghmel referenza ghas-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Dean Micallef** deciza fil-11 ta' Lulju 2024 fejn inghad hekk:

"Illi din il-Qorti taghmel riferenza ghas-sentenza moghtija fit-12 ta' Dicembru 2022 fl-ismijiet Il-Pulizija vs. Nazzareno Caruana (Numru 45/2020) fejn din il-Qorti diversament preseduta qalet hekk:

"Din il-gurisprudenza ormai ben kristallizzata u accettata in linea ta' principju fil-gurisprudenza

taghna, tghallimna illi l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell ghandha tbiddel u tvarja l-piena inflitta minn l-Ewwel Onorabbli Qorti, fil-kazijiet fejn dik il-piena ma tkunx pjenament imsejsa fuq dispozizzjonijiet tal-ligi. Dan il-principju kien gie ukoll kristallizzat fis-sentenza fil-kaz Il-Pulizija vs. Joseph Attard moghtija [...] fis-26 ta' Jannar 2001, fejn il-Qorti qalet li:

> *"Il-Qorti tal-Appell narament tbiddel il-piena li tkun imponiet l-Ewwel Qorti. Dan taghmlu biss meta jkun manifestament evidenti li dik il-Qorti tkun imponiet xi piena mhux kontemplata mil-ligi ghar-reat in ezami, jew tkun xi piena harxa wisq jew sproporzjonata ghal dak li jkun ghamel il-hati, jew tkun xi piena mhux fil-parametri tal-ligi.""*

Illi jkun opportun li jigi nnutat li l-piena ma ghandhiex l-iskop ta' tpattija minn naha tas-socjeta' kontra min iwettaq ir-reat izda ghandha l-iskop li teduka u tirriforma lill-hatja

ta' reati halli dawn jkunu jistghu jergghu jigu reintegrati fis-socjeta' u b'hekk ikunu ta' kontribut ghas-socjeta'. B'hekk il-Qorti trid tiehu in konsiderazzjoni wkoll l-element retributtiv u l-element preventiv. F'dan ir-rigward din il-Qorti taghmel riferenza ghas-sentenza moghtija fl-20 ta' Dicembru 2022 fl-ismijiet Il-Pulizija vs. Clifford Gatt Baldacchino (Numru 243/2019) fejn dwar il-principju tal-piena din il-Qorti diversament preseduta qalet hekk:

> *"12. [...] Dan peress li l-gustifikazzjoni tal-imposizzjoni tal-piena fl-ezercizzju tad-Dritt Penali modern hija pernjata fuq tliet principji kardinali u tiffoka fuq tliet effetti principali, jigifieri l-effett:*
>
> > *(a) Retributtiv;*
> > *(b) Preventiv; u*
> > *(c) Riedukattiv jew rijabilitattiv tal-piena.*

13. L-aspett retributtiv tal-piena huwa, skont il-gurista Francesco Carnelutti, dak li jservi biex jirristabbilixxi moralment is-sitwazzjoni għal kif kienet qabel ma sehhet

il-hsara bil-kommissjoni tar-reat. Il-hati jrid jaghmel tajjeb ghall-azzjoni vjolattiva tad-dritt penali kommessa minnu u li tkun kisret il-paci u trankwillita' socjali.

14. L-aspett preventiv tal-piena huwa dak li jrid jassigura li l-piena tkun strument li bih, grazzi ghal biza' li s-sanzjoni li tkun tista' tinghata tohloq f'mohh il-persuni, b'mod li dak li jkun jerga' jahsibha darbtejn qabel ma jikkommetti reat. Fi kliem iehor, minhabba l-biza' li tehel il-piena, persuna tigi mgieghla tixtarr sew il-konsegwenzi t'eghmilha qabel ma twettaq l-att kriminuz.

15. L-effett preventiv ghalhekk huwa duplici: wiehed ta' natura generali u l-iehor ta' natura specjali. L-effett preventiv generali huwa dak li bis-sahha tal-ligi penali li tistabbilixxi l-piena, l-kollettivita' tigi kemm jista' jkun mizmuma milli tikkommetti reati minhabba l-biza' li tinkorri fil-piena jekk tinstab hatja. Aktar ma' dik il-piena tigi applikata fil-prattika, aktar dak l-effett preventiv generali jkun lahaq il-mira tieghu. L-aspett preventiv specjali huwa dak li japplika ghall-hati innifsu, li jkun

esperjenza fuqu personali l-effetti tal-piena, b'mod li darb'ohra jerga' jahsibha sew qabel ma jaghzel li jikser il-ligi. Jekk il-kollettivita' titlef din il-biza' mill-piena minhabba li l-ligi penali tibda titnaqqar fil-kwalita' jew kwantita' tal-piena jew inkella minhabba li l-pieni ma jigux applikati bir-rigorosita' dovuta ghall-fattispecie tal-kaz, allura ma jkun hemm xejn li jgieghel lill-kollettivita' milli tiddezisti ghax jekk tiddelinkwi minghajr konsegwenza jew b'konsegwenza zghira, isir konvenjenti ghall-kollettivita' li tiddelinkwi. Dan iwassal ghal proliferazzjoni ta' delinkwenza b'konsegwenzi nefasti ghall-interessi tal-istess kollettivita'. Il-kollettivita' allura tehtieg li l-piena jkollha aspett preventiv li jkun effettiv u effikaci mehtieg ghall-ezistenza pacifika tal-istess kollettivita'. Altrimenti, il-kollass.

16. Finalment hemm l-aspett riedukattiv u rijabilitattiv tal-piena, li tikkoncentra mhux daqstant fuq l-aspett tal-htija specifika tal-hati u li ghaliha tkun immirata l-azzjoni repressiva tal-piena, daqskemm fuq l-aspett ta' trattament terapewtiku individwali, immirat lejn ir-rijabilitazzjoni tal-

hati. Dan l-aspett rijabilitattiv huwa krucjali ghall-kollettivita' in kwantu jghin lill-hati jghaddi minn process ta' riforma tieghu innifsu biex jghinu jinqata' mir-ragunijiet u l-kundizzjonijiet li jkunu wasluh biex jiddelinkwi, billi jaghraf iqum fuq saqajh, billi jibni hajtu mill-gdid u ma jibqax aktar ta' theddida ghas-socjeta' bhal meta kien fil-mument meta jkun iddelinkwa."

...

Illi mehud in konsiderazzjoni dak kollu li nghad hawn fuq, din il-Qorti ma tantx ghandha aktar xi tghid ghajr li l-piena hekk kif erogata mill-Ewwel Qorti taqa' sewwasew fil-parametri tal-piena ghall-imputazzjonijiet li taghhom l-appellant instab hati. Il-Qorti zzid tghid li l-piena mposta mill-Ewwel Qorti fuq l-appellant kienet wahda legalment u ragonevolment valida, mhux "manifestly excessive" u tirrispekja l-imputazzjonijiet li taghhom huwa nstab hati. Il-Qorti hija tal-fehma li ma tezisti l-ebda raguni li tista' twassalha sabiex titbieghed mid-diskrezzjoni ezercitata mill-Ewwel Qorti fil-kalibrazzjoni tal-piena minnha

maghmula, liema piena ghalhekk ghandha tibqa' invarjata."

Illi din il-Qorti sejra taghmel taghha r-ragunament ta' din is-sentenza.

Illi l-imputat kemm-il darba bbenifika minn pieni li kellhom l-intenzjoni sabiex jinghata c-cans ta' riforma. Izda huwa car daqs il-kristall ghal din il-Qorti li l-imputat m'ghandu ebda interess li jiehu l-inizjattiva u juri l-affidabilità tieghu.

Illi ghalhekk hija fl-umli fehma ta' din il-Qorti li piena karcerarja effettiva hija wahda idonea sabiex issehh il-gustizzja u dan anke fid-dawl ta' dak li kkonkludiet l-Ufficjal tal-Probation a fol. 32 tal-atti processwali.

Illi ghalkemm l-imputat ammetta ghall-akkuzi kollha ghandu jinghad li l-Qorti ma sabitx in atti l-kundizzjonijiet tal-helsien mill-arrest citati fl-akkuzi u cioè tas-sitta u ghoxrin (26) ta' Settembru 2022 u tal-erbgha u ghoxrin (24) ta' Marzu 2022. Ghalhekk il-Qorti hija sprovvista minn kwalunkwe informazzjoni

rigwardanti depoziti ta' garanziji personali li saru fil-konfront tal-istess imptutat.

<u>Decide</u>

Ghal dawn il-motivi u wara li rat l-Artikoli 17, 31, 49, 50 u 579(2) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta, l-Artikolu 15(1)(a) tal-Kapitolu 65 tal-Ligijiet ta' Malta, ir-Regolament numru 44(6) tal-Ligi Sussidjarja 368.02 u l-Artikolu 22(2)(b)(i) tal-Kapitolu 101 tal-Ligijiet ta' Malta, il-Qorti qed issib lill-imputat **Ransdon Debono** hati tal-akkuzi kollha fuq ammissjoni u tikkundannah ghal disa' (9) xhur prigunerija effettivi kif ukoll ghal multa ta' erba' mija u sitta u sittin ewro (€466).

Inoltre u a bazi tal-Artikolu 15(2) tal-Kapitolu 65 tal-Ligijiet ta' Malta l-imputat qed jigi skwalifikat milli jsuq ghal zmien hames (5) xhur mid-data li din is-sentenza tigi definittiva.

Tirrevoka *contrario imperio* d-digriet tal-helsien mill-arrest datat sebgha u ghoxrin (27) ta' Settembru 2023.

Inoltre l-Qorti tordna l-konfiska tal-ammont ta' hamest elef ewro (€5,000) mill-ammont stabbilit fil-kundizzjonijiet tal-helsien mill-arrest datat sebgha u ghoxrin (27) ta' Settembru 2023 taht garanzija, u dan wara li din il-Qorti qieset il-gravità tar-reati, kif ukoll ir-riarrest mill-gdid tal-istess imputat Ransdon Debono.

Ft./Dr Claire L. Stafrace Zammit B.A., LL.D.

Magistrat

Benjamina Mifsud

Deputat Registratur